

THYATIRA - HANTVERKSSTADEN

ALLMÄNT

Thyatira låg i norra Lydien ca 10 mil öster om Pergamon nära gränsen till Mysien vid slutet av en lång dalgång som förenade Hermos och Kaikos floddalar med varandra. Ännu idag går det en järnväg i den dalen som också var mötesplatsen för två strategiska vägar från Bysantium till Smyrna och handelsvägen från Pergamon till Sardes, en väg som sedan gick vidare till Filadelfia, Laodikeia och Syrien. Staden är den minst kända och troligen den minsta av de sju städerna, men som dock fick det längsta sändebrevet.

Men på grund av sitt strategiska läge var den en inte obetydlig handelsstad och framförallt var den en framgångsrik hantverksstad med en utvecklad metallindustri. Man arbetade med brons och lera, hudar, ull och lin, men allra mest var den känd för sina väverier och purpurfärgerier. Purpurfärgen utvanns dels av krapproten som växer i Thyatiras närhet och dels från ett litet skaldjur vid namn *murex*. Man kunde endast utvinna en enda droppe från halsen på skaldjuret och färgen blev därför mycket dyrbar. Den kvinna som först blev omvänd då Paulus missionerade i Filippi var från Thyatira och hon sålde där sina purpurfärgade tyger.

Hantverkarna var redan då organiserade i olika gillen eller skrän. Man har funnit deras inskriptioner, och historiker säger att det fanns fler hantverksskrån i Thyatira än i någon annan asiatisk stad, var och en med sina inskriptioner: yllearbetare, linnearbetare, garvare, färgare, lädermakare, bagare, slavhandlare och bronsmeder. Dessa fackföreningar var nära knutna till de asiatiska religionerna vilket medförde svåra ställningstaganden och frestelser för de kristna.

Eftersom Thyatira flera gånger hade förstörts vid jordbävningar, hade den inga gamla och berömda byggnader. Även dess tempel var förhållandevis enkla i jämförelse med Pergamon, Smyrna och Efesos.

HISTORIA

Den grekiske fältherren Seleukos Nikanor I, 312-281 f Kr, byggde upp staden och lade grunden till dess senare blomstring. Thyatiras historiska betydelse låg i att det var en militär posteringsort till försvar av Pergamon, Asiens huvudstad. Den hade ingen naturlig befästning men skyddade vägen till Pergamon, och man fördröjde där en fiendes anfall. År 190 e Kr erövrade romarna Thyatira, som då blev förenat med kungariket Pergamon, men senare tillhörde det provinsen Asien. Thyatira var då fortfarande viktig som en militärstad varifrån man hade kontroll över vägarna i det stora romerska imperiet. Stadens nuvarande namn är Akhisar, ett turkiskt namn som betyder vit borg.

RELIGION

Thyatira hade inga meriter i jämförelse med Efesos, Smyrna och Pergamon, men hela staden räknades likväl som helig eftersom den hade ett tempel invigt åt den gamla solguden *Thyrimnos*, som var identisk med Apollo. Den hade även tempel till *Artemis* och *Apollo*s ära, men de var inte särskilt berömda, inte heller var kejsarkulten nämnvärt utbredd här. Men de hade ett tempel som var berömt, nämligen templet till den orientaliska sibyllan Sambathe, vars orakel många vallfärdade till för att få råd och vägledning.

DE KRISTNA

Hur församlingen startades i Thyatira är okänt. Kanske var det hantverkare från Thyatira som vid försäljningen av sina alster i den stora staden Efesos kom i kontakt med den mäktiga väckelseförsamlingen där och tog budskapet med sig hem. Eller var det Lydia, som blev en kristen genom Pauli förkunnelse i Filippi i det 80 mil avlägsna Makedonien, som startade en husförsamling när hon kom hem till Thyatira.

Det finns inget som säger att de kristna i Thyatira upplevde någon särskild förföljelse utifrån. Det fanns ingen judisk koloni där som anklagade dem, och kejsardyrkan var inte särskilt populär bland folket. Men de levde i en situation som faktiskt var ännu farligare; de var splittrade inbördes och var på väg att bli övervunna av världen genom en förkunnelse av falska lärare som ingav dem att överge den kristna linjen och kompromissa med världens syndiga sedvänjor.

Varje skrå hade sina sammankomster och fester. Dessa fester både började och slutade med att man offrade vin som dryckesoffer till gudarna. Ofta slutade sådana fester med dryckesorgier där omoral hörde till programmet. Kunde de kristna delta i sådana fester? Om inte, kunde de bli uteslutna ur föreningen och bli utan arbete eller inte få sina hantverk sålda. De kristna kom i en mycket besvärlig situation, och frestelserna till att kompromissa var många.